

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН,
УПРАВЛІННЯ І БІЗНЕСУ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ І ТУРИЗМУ

ЗАСОБИ З КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

з дисципліни	ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СВІТОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ
для студентів	<u>1 курсу</u>
підготовки	<u>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u>
галузі знань	<u>07 «Управління і адміністрування»,</u> <u>29 «Міжнародні відносини»</u>
спеціальності	<u>073 «Менеджмент», 292 «Міжнародні економічні</u> <u>відносини»</u>
освітньо-професійної програми	<u>«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»,</u> <u>«Міжнародний бізнес»</u>
факультету	<u>Міжнародних економічних відносин, управління і</u> <u>бізнесу</u>

Засоби з контролю якості знань студентів з дисципліни «Основи наукових досліджень світових економічних процесів» підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент», 292 «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та «Міжнародний бізнес».

РОЗРОБНИК: Пляскіна А.І., к.е.н., доцент кафедри менеджменту, маркетингу і туризму

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, маркетингу і туризму

Протокол № 7 від 14 січня 2025 р.

Завідувач кафедри

Руслан НАБОКА

Узгоджено з навчально-методичним відділом

Реєстраційний номер № 44/035-28.01.25

ВСТУП

Для отримання зворотної інформації про зміст, характер та досягнення навчально-пізнавальної діяльності здобувача, про ефективність роботи викладача з метою з'ясування рівня набуття студентом соціального досвіду, опанування програмного матеріалу, оволодіння теоретичними і практичними навичками й уміння та формування в них певних особистісних та професійних рис використовують різноманітні методи контролю.

За своїм призначенням всі форми контролю класифікують:

- попередній контроль – контроль, що проводиться з діагностичною метою перед вивчення дисципліни або нової теми на початку занять;
- поточний контроль – контроль, що проводиться з метою перевірки рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи під час навчальних занять;
- поточний модульний контроль – контроль, що проводиться з метою перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентів після вивчення змістового модуля;
- підсумковий контроль – контроль, що проводиться з метою оцінки результатів навчання з окремої навчальної дисципліни за семестр (екзамен, залік, диференційний залік) або на завершальному етапі певного освітньо-кваліфікаційного рівня під час державної атестації.

Відповідно до цілей контролю та реалізації його форм використовуються певні методи.

У вищій школі традиційно класифікують методи контролю за такими ознаками:

- а) за способом здобуття інформації в процесі контролю:
 - усний
 - письмовий
 - комбінований
- б) за способом організації контролю:
 - не програмований
 - програмований (спосіб використання стандартних вимог в процесі перевірки з використанням однакових за кількістю і складністю контрольних питань, завдань, вправ тощо)
- в) за наявністю засобів контролю:
 - безмашинний
 - машинний

До інноваційних методів контролю, як правило, відносять: ігровий, дискусійний, комп'ютерне тестування.

1. Тестовий поточний контроль

1. Науково-дослідна діяльність – це:
 - а) процес, що вивчає основні поняття певної науки;
 - б) інтелектуальна праця, спрямована на придбання знань, умінь та навичок;
 - в) сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення;
 - г) діяльність, яка спрямована на пошук необхідної інформації для своєї користі.
2. Який із розділів наукознавства вивчає генезис накопичення наукових знань, встановлення закономірностей науки?
 - а) історія науки;
 - б) соціологія науки;
 - в) економіка науки.
3. Який розділ наукознавства займається розробкою міжнародної і національної системи наук?
 - а) методологія науки;
 - б) наукова організація праці у науці;
 - в) класифікація наук.
4. Який із підходів до класифікації наук дозволяє розподіляти науки в залежності від зовнішніх або внутрішніх зв'язків між ними?
 - а) методологічний;
 - б) гносеологічний;
 - в) логічний.
5. Класифікація від простого до складного, від нижчого до найвищого з урахуванням зіткнення та взаємного проникнення наук характерна для:
 - а) методологічного підходу;
 - б) гносеологічного підходу;
 - в) логічного підходу.
6. Форма організації дослідницької діяльності, яка передбачає наявність науково-виробничого центру називається:
 - а) ініціативною;
 - б) адміністративно-господарчою;
 - в) програмно-цільовою.
7. Суб'єкти державного регулювання і управління у сфері вітчизняної наукової і науково-технічної діяльності – це:
 - а) Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України;

- б) Президент України, центральний орган виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
 - в) усі відповіді вірні.
8. Суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є:
- а) вчені, наукові працівники, науково-педагогічні працівники;
 - б) вищі навчальні заклади, громадські організації з наукової та науково-технічної діяльності;
 - в) вчені, наукові працівники;
 - г) усі відповіді вірні.
9. Самостійний вищий навчальний заклад який здійснює підготовку фахівців за низкою напрямків науки, техніки та виконує наукові дослідження – це:
- а) інститут;
 - б) університет;
 - в) академія.
10. Вищий навчальний заклад, який здійснює наукові дослідження та освіту на всіх рівнях вищої, післявузівської та додаткової освіти переважно в одній галузі науки, техніки та культури – це:
- а) інститут;
 - б) університет;
 - в) академія.
11. Третій рівень освіти із отриманням академічного ступеню – це:
- а) бакалавр;
 - б) магістр.
 - в) спеціаліст
12. Яка творча якість науковця передбачає наявність знань, що відповідають вимогам, зумовленим специфікою обраної діяльності?
- а) допитливість;
 - б) ініціативність;
 - в) професійні знання.
13. Творчість, яка має прикладні цілі і направлена на забезпечення практичних потреб людини, називається:
- а) науково-технічною;
 - б) науковою;
 - в) виробничою.

14. Короткий (або повний) зміст окремих фрагментів (розділів, сторінок тощо) інформації – це:
- а) конспект,
 - б) виписки
 - в) анотація.
15. Коротке викладення змісту документа, що містить основні фактичні відомості та висновки, без додаткової інтерпретації або критичних зауважень – це:
- а) конспект
 - б) виписки
 - в) реферат.
16. Рекомендований обсяг анотації складає:
- а) 500 печатних знаків,
 - б) 650 печатних знаків
 - в) 850 печатних знаків.
17. До якого виду малих наукових робіт відноситься робота, у якій дається коротке викладення якогось документу, праці чи їх сукупності:
- а) курсова робота,
 - б) доповідь
 - в) реферат.
18. Чітко і послідовно сформульовані основні ідеї, думки та положення наукової праці – це:
- а) тези доповіді
 - б) наукова стаття
 - в) наукова доповідь.
19. Наукова робота обсягом до 4-5 сторінок машинописного тексту – це:
- а) наукова стаття
 - б) наукова доповідь
 - в) повідомлення.
20. Самостійне навчально-наукове дослідження студента, що спрямоване на вирішення конкретного фахового завдання:
- а) дипломна робота
 - б) курсова робота
 - в) реферат.
21. Як називається робота, яку пишуть при набутті освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра:
- а) дипломна робота
 - б) випускна робота

- в) робота з фаху.
22. Найбільш ефективний спосіб запам'ятовування інформації – це:
- а) вільний
 - б) випадковий
 - в) механічний
 - г) логічно-змістовний.
23. Структура курсової роботи містить:
- а) титульний аркуш, зміст, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки
 - б) титульний аркуш, лист завдання, реферат, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки
 - в) титульний аркуш, реферат, зміст, основна частина, висновки, список використаних джерел
24. Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують:
- а) над ілюстрацією
 - б) під ілюстрацією
 - в) не потрібно взагалі.
25. В якій частині наукової роботи послідовно вказують заголовки розділів, підпунктів, вказують номери сторінок:
- а) у вступі;
 - б) у додатках;
 - в) у змісті.
26. Основна форма узагальнення результатів науково-дослідної роботи:
- а) звіт;
 - б) резюме;
 - в) семінар;
 - г) стаття.
27. Робота, яка виконується для отримання свідоцтва про закінчення середнього спеціального або вищого навчального закладу:
- а) курсова робота;
 - б) дисертація;
 - в) диплом.
28. Що собою являє список використаних джерел в науковій роботі:
- а) огляд літератури за темою і вибір напрямів дослідження
 - б) бібліографічний апарат, що містить описи використаних джерел і розміщується після висновків
 - в) найбільш важливі наукові та практичні результати, одержані у роботі

29. Що не відноситься до ілюстрацій у наукових роботах:
- а) таблиці
 - б) схеми
 - в) фотографії
30. У якій послідовності можна розміщувати список використаних джерел в наукових дослідженнях:
- а) у хронологічному порядку
 - б) у порядку згадування
 - в) в алфавітному порядку
 - г) усі відповіді вірні
31. Що не можна відносити до додатків у наукових роботах:
- а) протоколи і акти випробувань
 - б) перелік умовних позначень
 - в) опис алгоритмів
32. Рецензія – це:
- а) коротка доповідь
 - б) науково-дослідна робота, у якій викладено основну ідею
 - в) форма наукової критики праці, яка має аналітико-оціночний характер
33. Тези доповіді – це:
- а) стисла характеристика змісту наукової статті, у якій викладено найголовніші висновки дослідження, визначено їх цільове призначення та наукову цінність;
 - б) стислий виклад наукової статті, з метою попереднього ознайомлення учасників наукового заходу з результатами проведеного дослідження;
 - в) письмовий виклад розгорнутої усної форми виступу;
 - г) науково-дослідна робота у якій викладено основну ідею.
34. Етика вченого повинна бути спрямована на:
- а) пошук істини;
 - б) відносини у колективі;
 - в) ефективність роботи;
 - г) солідарність між вченими.
35. Критерії самоперевірки правильності написання огляду літератури:
- а) його можна публікувати, як самостійну статтю;
 - б) написано не за авторами, а за завданнями дослідження;
 - в) використано багато цитат;
 - г) охарактеризована методика дослідження.

ДОДАТКОВІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Програма досліджень – це:

- А) технологія рішення проблеми, що передбачає не тільки послідовність і паралельність різних операцій, але і можливості їхньої невдачі, пошук нових шляхів рішення проблеми, корегування змістовної взаємодії проблем;
- Б) комплекс показників, що відбивають зв'язок і послідовність ключових заходів, що ведуть до повної реалізації програми і рішення проблеми;
- В) комплекс положень, що визначають цілі і задачі дослідження, предмет і умови його проведення, використовувані ресурси, передбачуваний результат.

2. Предметом дослідження є:

- А) проблема;
- Б) система управління;
- В) ціль.

3. Організація дослідження – це:

- А) варіант раціональної побудови процесу дослідження;
- Б) система регламентів, нормативів, інструкцій, що визначають порядок його проведення;
- В) об'єктивні етапи виконання роботи.

4. Аспектний підхід до дослідження являє собою:

- А) попередню розробку концепції дослідження;
- Б) максимально можливий облік всіх аспектів проблем у їхньому взаємозв'язку і цілісності;
- В) вибір однієї грані проблеми за принципом актуальності або обліку ресурсів.

5. Енциклопедист як тип творчої індивідуальності:

- А) прораховує всі можливі варіанти розвитку подій;
- Б) швидко знаходить аналоги проблеми;
- В) схильний доводити результати досліджень до кінцевої, практичної реалізованої стадії;
- Г) працює індивідуально і самостійно.

6. Найбільш ефективний спосіб запам'ятовування інформації:

- А) вільний;
- Б) випадковий;
- В) механічний;
- Г) логічно-змістовний.

7. Поняття “проблема” і “задача”:

- А) є ідентичними;
- Б) рішення проблеми вимагає творчих зусиль, а рішення задачі вимагає або знань, або типових схем і алгоритмів.

8. Дослідження як вид діяльності людини, полягає в:
- А) розпізнанні проблем і ситуацій;
 - Б) установленні місця проблем і ситуацій у системі накопичених знань;
 - В) знаходженні засобів та можливостей використання нових уявлень чи знань про проблему в практиці її вирішення;
 - Г) ефективній реалізації нових знань про проблему на практиці.
9. Основні характеристики дослідження:
- А) методологія дослідження;
 - Б) тип дослідження;
 - В) ресурси дослідження;
 - Г) ефективність дослідження;
10. Побудова проблеми представлена операціями:
- А) стратифікації, композиції, локалізації, варіантифікації;
 - Б) кондифікації, інвентаризації, когніфікації, уподібнення, кваліфікації;
 - В) експозиції, актуалізації, компрометації, демонстрації;
 - Г) контрадикції, фінітізації;
 - Д) експлікації, інтимізації.
11. Принципи планування дослідження:
- А) принцип реальності;
 - Б) принцип організаційної значущості;
 - В) принцип інтеграції діяльності;
 - Г) принцип доречності;
 - Д) принцип успішності.
12. Форми організації досліджень:
- А) організація творчих груп;
 - Б) консультування;
 - В) навантаження додатковими обов'язками.
13. Інтегральний інтелект – це:
- А) комплекс відносин між людьми;
 - Б) соціально-психологічна атмосфера роботи;
 - В) визначена гармонія людських якостей;
 - Г) особливий вид мети об'єднання;
 - Д) група людей.
14. Критерії самоперевірки правильності написання огляду літератури:
- А) можна публікувати як самостійну статтю;
 - Б) написано не за авторами, а за завданнями досліджень;
 - В) використано багато цитат.

а. *III. Упорядкований вибір*

15. Розташуйте по порядку етапи визначення і розпізнавання проблеми:
обґрунтування проблеми;
оцінка проблеми;
побудова проблеми;
формування проблеми;
позначення проблеми.

16. Визначте порядок етапів надавання зовнішньої консультації фірмі:
діагностика управління фірмою;
загальне знайомство з фірмою;
оцінка потреби фірми в консультаціях;
вибір форми консультаційної роботи;
укладання договору на проведення консультації;
моніторинг реалізації консультаційних рекомендацій;
розробка рекомендацій і консультаційних пропозицій.

17. Побудуйте методологічну схему дослідження з позиції найбільшої ефективності:

- 1) задачі;
- 2) ціль;
- 3) вибір теми та її актуальність;
- 4) об'єкт дослідження;
- 5) гіпотеза;
- 6) предмет дослідження;
- 7) проблема;
- 8) методика.

2. Питання з дисципліни «Основи наукових досліджень світових економічних процесів»

1. Поняття науки, її класифікація та значення на сучасному етапі розвитку людства. Основні закономірності та проблеми у розвитку науки.
2. Зміст і функції науки в інформаційному суспільстві.
3. Наукознавство та еволюція його розвитку.
4. Структура і класифікація науки, роль економічної науки.
5. Організація науки та підготовка наукових кадрів: кандидатів і докторів наук.
6. Поняття “дослідження”. Класифікація досліджень.
7. Комплекс основних характеристик дослідження (методологія дослідження; організація дослідження; ресурси дослідження; об'єкт і предмет дослідження; результат дослідження; ефективність дослідження).

8. Дослідження як функція управління.
9. Сутність поняття “методологія дослідження”.
10. Методологічний апарат дослідження: формулювання і розпізнавання проблеми; вибір та формулювання теми дослідження; обґрунтування її актуальності; визначення предмета та об’єкта дослідження; постановка й формулювання мети дослідження; побудова гіпотези, визначення задач дослідження; розробка підходів щодо вирішення проблеми; визначення та формулювання орієнтирів та обмежень, вибір методів дослідження.
11. Сутність поняття “метод дослідження”.
12. Емпіричні методи дослідження: методи спостережень (прямих і непрямих) та методи експериментів (реальних, модельних і розумових).
13. Розумово-логічні методи дослідження: методи дедукції та індукції.
14. Основні закони формальної логіки: тотожності, суперечності, виключення третього і закон достатньої підстави.
15. Сутність методу конструювання визначень.
16. Сутність методів класифікації, узагальнення і типології.
17. Методи морфологічного аналізу як поєднання методів класифікації і узагальнення.
18. Методи доведення (елементи та форми доведення, прийоми та способи доведення).
19. Суть методів моделювання.
20. Гіпотези і докази у наукових дослідженнях.
21. Полеміка як метод дослідження.
22. Наукова проблема і обґрунтування теми дослідження.
23. Поняття “програма дослідження”.
24. Основні складові програми дослідження: обґрунтування актуальності теми, розгорнута характеристика цілей і задач дослідження; викладення гіпотези, мотивування вибору методів та об’єктів дослідження, забезпечення дослідження ресурсами, передбачуваний результат і ефективність дослідження.
25. План дослідження як інструмент реалізації програми і розв’язання проблеми. Основні принципи планування дослідження.
26. Види планів дослідження: індивідуальний, робочий, план-проспект.
27. Сутність поняття “організація дослідження”.
28. Поняття науки, її класифікація та значення на сучасному етапі розвитку людства. Основні закономірності та проблеми у розвитку науки.
29. Поняття “дослідження”. Класифікація досліджень.

30. Комплекс основних характеристик дослідження (методологія дослідження; організація дослідження; ресурси дослідження; об'єкт і предмет дослідження; результат дослідження; ефективність дослідження).
31. Дослідження як функція управління.
32. Сутність поняття "методологія дослідження".
33. Методологічний апарат дослідження: формулювання і розпізнавання проблеми; вибір та формулювання теми дослідження; обґрунтування її актуальності; визначення предмета та об'єкта дослідження; постановка й формулювання мети дослідження; побудова гіпотези, визначення задач дослідження; розробка підходів щодо вирішення проблеми; визначення та формулювання орієнтирів та обмежень, вибір методів дослідження.
34. Сутність поняття "метод дослідження".
35. Емпіричні методи дослідження: методи спостережень (прямих і непрямих) та методи експериментів (реальних, модельних і розумових).
36. Розумово-логічні методи дослідження: методи дедукції та індукції.
37. Основні закони формальної логіки: тотожності, суперечності, виключення третього і закон достатньої підстави.
38. Сутність методу конструювання визначень.
39. Сутність методів класифікації, узагальнення і типології.
40. Методи морфологічного аналізу як поєднання методів класифікації і узагальнення.
41. Методи доведення (елементи та форми доведення, прийоми та способи доведення).
42. Суть методів моделювання.
43. Полеміка як метод дослідження.
44. Поняття "програма дослідження".
45. Основні складові програми дослідження: обґрунтування актуальності теми, розгорнута характеристика цілей і задач дослідження; викладення гіпотези, мотивування вибору методів та об'єктів дослідження, забезпечення дослідження ресурсами, передбачуваний результат і ефективність дослідження.
46. План дослідження як інструмент реалізації програми і розв'язання проблеми. Основні принципи планування дослідження.
47. Види планів дослідження: індивідуальний, робочий, план-проспект.
48. Сутність поняття "організація дослідження".
49. Технологічні схеми проведення дослідження: лінійна, циклічна, паралельна, технологія раціонального розгалуження дослідження, адаптивного типу, послідовних змін якості діяльності, випадкового пошуку, технологія критеріального коригування (алгоритм дослідження).

50. Консультування як форма організації дослідження систем управління.
51. Інтегральний дослідницький інтелект: типи творчих особистостей та принципи його формування.
52. Організаційно-технологічні принципи ефективної побудови дослідницької діяльності.
53. Поняття “інформація” та її основні властивості.
54. Носії наукової інформації. Державна служба науково-технічної інформації (НТІ): республіканський інститут НТІ, інформаційні центри, відділи НТІ в науково-дослідних інститутах, конструкторські бюро. Довідково-інформаційні фонди.
55. Види інформаційного пошуку: ручний, механічний, автоматизований. Автоматизовані інформаційно-пошукові системи, бази і банки даних: інформаційно-пошукова система “IRBIS”, мережа Internet, електронна пошта, компакт-диски (CD-ROM). Кодування інформації.
56. Правила відбору літератури за темою, ознайомлення з її змістом, підбір і використання нормативних актів.
57. Способи запам’ятання інформації: механічний, логічно-змістовний, вільний, випадковий, повторення.
58. Порядок складання виписок, конспектів, анотацій, інформаційних карток, використання ксерокопій.
59. Оцінка ступеня вивченості і наукової розробки досліджуваного питання. Визначення невирішених, дискусійних проблем.
60. Виявлення різних точок зору, суперечливих поглядів. Критична оцінка їх аргументації. Формування власної точки зору.
61. Умови зберігання накопиченої наукової інформації.
62. Поняття “економічна інформація” та “данні”.
63. Етапи організації роботи з фактичною інформацією: встановлення потреби в інформації, отримання, нагромадження інформації, обробка інформації, подання інформації.
64. Класифікація джерел фактичної інформації про об’єкти дослідження та їх характеристика: особиста (неформалізована інформація); інформація, що публікується самими фірмами; спеціалізована інформація про фірми в періодичній пресі; довідники по фірмах; інформація про фірми в спеціалізованих банках даних; інформація про фірми, що надається вання інформаційного забезпечення системи управління організації.
65. Консультування як форма організації дослідження систем управління.
66. Система “Менеджмент–Навчання” як ефективний засіб формування менеджерів дослідницького типу в організаціях.

67. Формування принципів оцінювання та системи показників в дослідженні управління.
68. Використання експертних оцінок спеціалізованими організаціями; інформація про фірми, що надається міжнародними організаціями системи ООН.
69. Співвідношення понять факту і інформації. Принципи відбору фактів.
70. Передумови забезпечення ефективності інформації. Показники якості інформації.
71. Порядок обробки накопиченого матеріалу: упорядкування, розчищення матеріалу, систематизація виписок, відсікання надмірної інформації, розробка таблиць; обдумування та розробка системи викладення дослідження, формування висновків, положень; перевірка висновків та узагальнень; виявлення невирішених питань.
72. Прийоми узагальнення матеріалу: групування даних, порівняння, аналогії, узагальнюючі економічні показники, середні величини, відносні величини. Таблиці: прості, групові, комбінаційні. Графічні прийоми представлення інформації: графічні схеми, гістограми, діаграми, номограми.
73. Характеристика основних видів теоретичного узагальнення: висновки, формулювання понять, визначення наукових категорій, виявлення тенденцій, законів, створення теорії.
74. Види проектних рішень (технічні, організаційні, структурні, інформаційні, методичні, науково-дослідницькі) та форми їх подання.
75. Основні методичні підходи до визначення ефекту від розробки і реалізації проектних рішень: системний, комплексний.
76. Класифікація видів дипломних рекомендацій.
77. Види ефекту та оцінок проектних рекомендацій.
78. Орієнтовний зв'язок видів проектних рішень з видами ефекту.
79. Обґрунтування вибору методу оцінки та системи показників оцінки ефекту від проектних рішень.
80. Види наукової продукції та їх зміст: огляд, реферат, науковий звіт, доповідь на наукову тему, тези доповіді, стаття, рецензія, монографія, брошура, учбовий посібник, дисертація, курсова робота, дипломна робота.
81. Загальні вимоги, що висуваються до рукописів наукової праці. Державний стандарт України ДСТУ 3008 – 95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.
82. Композиційна структура та загальні правила оформлення курсових і дипломних робіт.

83. Вимоги щодо подання текстового матеріалу.
84. Правила подання формул та ілюстрацій: таблиць, графіків, схем.
85. Правила оформлення бібліографічного списку використаної літератури, додатків.
86. Спеціальні функціональні синтаксичні засоби як найважливіший засіб вираження логічних зв'язків.
87. Термінологія та фразеологія наукової прози. Особливості наукової мови, що впливають на мовностилістичне оформлення дослідження.
88. Якості, що визначають культуру наукової мови: смислова точність, ясність, стислість.
89. Правила етики цитування і використання матеріалів.
90. Характеристика понять: “ефективність дослідження”, “дослідницький потенціал”, “ефективність мислення”.
91. Фактори дослідницького потенціалу управління: методологічної готовності, наявності і структури ресурсів, організаційних можливостей.
92. Основні принципи забезпечення ефективності досліджень.
93. Принципи і класифікація оцінок дослідження.
94. Поняття показника і критерію ефективності. Вимоги до показників.
95. Формування системи показників для дослідження управління.
96. Критерії ефективності фундаментальних та прикладних економічних досліджень.
97. Критерії ефективності діяльності дослідника та групи дослідників.
98. Критерії ефективності використання консультаційних послуг.
99. Види економічної ефективності наукових досліджень: попередня, очікувана, фактична.
100. Методика розрахунку економічної ефективності науково-дослідних робіт.
101. Етапи впровадження наукових досліджень в практику.
102. Ролі працівників організації в процесі впровадження нових ідей.
103. Переваги крупних і малих фірм при впровадженні досліджень.
104. Взаємодоповнюваність та злиття компаній як засіб подолання бар'єрів реалізації досліджень.
105. Захист інтелектуальної власності в Україні.
106. Формування стратегії дослідницького мислення та реалізації творчого дослідницького потенціалу.

СЛОВНИК З ДИСЦИПЛІНИ „ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
СВІТОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ”

Абсолютна величина одного відсотка приросту — результат співвідношення абсолютного приросту і темпу приросту, розрахунок якого має сенс лише для ланцюгових приростів та темпів приросту.

Абсолютний приріст - різниця між двома показниками (рівнями) одного ряду динаміки, яка оцінюється в одиницях виміру цього ряду. Абсолютний приріст можна розраховувати між початковим та кінцевим рівнями, за певний проміжок часу, між будь-якими рівнями ряду.

Абсолютні показники — результати первинного спостереження, які є базою для розрахунку відносних величин, що кількісно відображають розміри певного предмета чи явища безвідносно до його структури та інших об'єктів.

Абстрагування (від лат. *abstraho* - відтягую, відриваю) — метод наукового пізнання, який полягає в уявному відволіканні від несуттєвих властивостей і зв'язків, предметів та одночасному виділенні (фіксуванні) однієї чи кількох сторін, що становлять об'єкт дослідження.

Автокореляція — вираження взаємного зв'язку між сусідніми членами стаціонарного ряду.

Агрегатний індекс - основна форма економічного індексу, для розрахунку якого та подолання несумарності окремих індексів застосовують додатковий незмінний показник, що економічно (теоретично) тісно пов'язаний з показником, що індексується.

Аксіома — твердження певної теорії, яке при її деструктивній побудові приймається без доведення як вірне вихідне положення та кладеться в основу доведення інших тверджень.

Актуальність (актуальний від лат. *actualis* -дійсний, сучасний) — важливість, необхідність вирішення у цей час.

Алгоритмічні моделі - комплексні моделі» що поєднують елементи аналітичних та евристичних (логічних систем), структура яких не піддається прямому аналізу.

Аналіз — (від гр. *analysis* — розкладання) метод наукового дослідження шляхом розкладання предмета чи явища на складові з метою встановлення їхніх взаємозв'язків та визначення таким чином їх внутрішньої сутності.

Аналітичні моделі — алгебраїчні вирази або рівняння з системою обмежень, постійними та змінними членами, які внаслідок переваг формалізації є зручними для використання та інтерпретації результатів.

Аналогія (від гр. *analogia*) - метод наукового дослідження, за допомогою якого від подібності об'єктів певного класу за одними ознаками роблять висновок про інші об'єкти.

Анкетне обстеження — збір інформації згідно зі спеціально підготовленими формами-запитами (анкетами) від певного кола осіб, що можуть оцінити певний предмет або явище відповідно до свого фаху або за іншими критеріями.

Анкетування — метод збору інформації за допомогою завчасно підготовлених опитувальних листів — анкет.

Аргументація (лат. *argumentatio* - наведення аргументів на користь чогось) — суто логічний процес, який полягає в обґрунтуванні істинності судження (тези доказу) за допомогою інших суджень (аргументів або доводів).

Багатомірні групування — розподіл сукупності на групи з одночасним (паралельним) використанням будь-якої кількості суттєвих ознак у комплексі, за допомогою кластерної теорії.

Бюджетний аналіз - метод визначення кількісних та якісних показників структури, наповнення та використання бюджетів будь-яких рівнів (транснаціональної корпорації, країни, регіонального або міждержавного союзу, окремої компанії).

Відносний приріст (темп приросту) — показник, що розраховується за допомогою абсолютних приростів або рівнів одного ряду динаміки та свідчить, наскільки змінились розміри предмета чи явища за період часу, який досліджується.

Відхилення - різниця між варіантою та середнім показником вибраної сукупності, в якій обов'язково має дотримуватись послідовність підстановки значень, що дасть змогу однозначно характеризувати напрямок відхилень за допомогою ознак перевищення або недосягнення.

Вірогідність — кількісна характеристика можливості настання будь-якої випадкової події за тих чи інших умов, які можуть повторюватись необмежену кількість разів.

Вибіркове спостереження — спеціальний випадковий відбір певного кола одиниць загальної сукупності, характеристика яких дає змогу судити про всю сукупність.

Вимірювання — найбільш точний пізнавальний засіб, що є процедурою визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру (еталона).

Вторинні групування — це групування, які створюють нові сукупності елементів, використовуючи для цього раніше здійснені групування.

Вчений — фізична особа, яка провадить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження і отримує наукові чи науково-технічні результати.

Гіпотеза - форма наукового знання, основою якого є припущення про природу речей і явищ або про причини і закономірності, що їх зумовлюють.

Гносеологія — теорія пізнання, що досліджує вихідні умови та загальні основи будь-якого дослідження; узагальнення результатів багатовікової історії, у процесі якої предметно-практична і духовна діяльність людини розширювала горизонт пізнання явищ у природі, суспільстві, мисленні.

Графік - наочне подання інформації у формі кількісних показників за допомогою геометричних ліній та фігур.

Графічний метод - систематизація та наочне подання (у вигляді графіків, діаграм, картограм, картодіаграм, логічних схем) інформації, отриманої внаслідок зборуданих, групування, проведення аналізу, синтезу нових показників, прогнозування розвитку подій та моделювання ситуації.

Графічний образ - геометричні знаки (сукупність ліній, фігур і точок), за допомогою яких на графіку відображаються накопичені дані.

Групування — розподіл генеральної або вибіркової сукупності за певними сутнісними варіюючими ознаками, що мають назву ознак групування або критеріїв.

Дедукція (від лат. *deductio* — виведення) — умовивід, у якому висновок про деякий елемент множини робиться на підставі знання загальних властивостей усієї множини.

Детермінований факторний аналіз — метод, який застосовується для вивчення впливу факторів, зв'язок яких з результативним показником носить функціональний характер (сума, різниця, добуток або ділення).

Динамічні моделі - моделі, які відображають зміну об'єкта дослідження з плином часу та застосовуються для перевірки гіпотез та визначення майбутніх параметрів системи (процесу або явища).

Діалектика - наука про загальні закони існування всесвіту, його пізнання та зміни.

Діалектичне протиріччя — внутрішнє самозаперечення, яке передбачає одночасну єдність та антагонізм елементів і характеристик предметів або явищ.

Доказ — обґрунтування тези за допомогою раніше встановлених положень.

Дослід — наукове вивчення явищ за допомогою доцільно обраних або штучно створених умов, що забезпечують "чисте" протікання тих процесів, дослідження яких необхідне для встановлення закономірних зв'язків між явищами та їх суті.

Евристичні методи (від гр. *εὑρίσκειν* - пошук) у вузькому розумінні являють собою способи навчання, а у широкому — неформальні методи, які дають змогу досліджувати творчу діяльність, відкривати нове у судженнях, ідеях, способах дії.

Економіко-екологічний аналіз - метод, який досліджує взаємодію економічних суб'єктів з навколишнім природним середовищем.

Економічний аналіз — науковий спосіб пізнання сутності економічних явищ через визначення їх структури, змісту та взаємозв'язків.

Експеримент (від лат. *experimentus* -- спроба, досвід) — метод наукового дослідження, який припускає втручання у природні умови існування предметів і явищ, відтворює визначені сторони предметів і явищ у спеціально створених умовах з метою вивчення їх без супутніх обставин.

Експлікація (від лат. *explicatio, explico* — пояснюю, розгортаю) — перелік вербальних, геометричних символів та пояснень, які дають змогу читати графік, розпізнавати змістовне навантаження графічних образів.

Закон — логічне, формалізоване та чітко сформульоване співвідношення між явищами об'єктивної дійсності, що характеризується як необхідне, істотне, стійке, повторюване та загальне.

Ідеалізація (від фр. *ideal* — досконалість) — метод наукового дослідження, за допомогою якого абстрактно конструюються поняття про неіснуючі об'єкти, які мають прообрази у реальному світі.

Інвестиційний аналіз — метод визначення кількісних та якісних показників структури вкладених фінансових, матеріальних та інших ресурсів у економічні суб'єкти з позицій доцільності, перспективності, ефективності, ризиків тощо.

Індекси (від лат. *index* — покажчик, реєстр) - узагальнюючі відносні показники, які дають змогу оцінити розвиток або співвідношення явищ, процесів чи сукупностей, що не підлягають підсумовуванню.

Індукція (від лат. *inductio* — наведення) — умовивід від часткового до загального, у процесі якого на підставі знання про частину предметів одного класу робиться висновок про клас взагалі; метод пізнання, сукупність пізнавальних операцій, у результаті яких здійснюється рух думки від менш загальних положень до більш загальних.

Інновації — новостворені, застосовані або удосконалені конкурентоспроможні технології, продукція, послуги, організаційно-технічні рішення будь-якого характеру (виробничого, адміністративного, комерційного), що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Інноваційна діяльність — діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг.

Інноваційна інфраструктура — сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні та інші послуги із забезпечення інноваційної діяльності.

Інноваційне підприємство {інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) — підприємство, що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 % його загального обсягу продукції / послуг.

Інноваційний проект - комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту та інноваційної продукції.

Інтерв'ювання (від англ. interview — інтерв'ю) — процес виявлення позицій (ставлення) опитуваних стосовно кількісних чи якісних характеристик явищ або процесів, яке проводить безпосередньо дослідник.

Інформація (від лат. — informatio — роз'яснення, викладення) — зміст повідомлення про сукупність явищ і подій, що представляють інтерес для вивчення, підлягають реєстрації та обробці.

Категорія - форма мислення, яка відображає універсальні властивості та співвідношення об'єктивної дійсності; спосіб засвоєння конкретного та пізнання ще не виявлених і не усвідомлених елементів дійсності.

Кластер (від англ. cluster - група) — група або сукупність елементів, що характеризуються спільними ознаками.

Коефіцієнт варіації - відсоткове відношення середнього квадратичного відхилення до середньої арифметичної.

Кореляційний зв'язок — категорія, що відображає неповний зв'язок між ознаками і результируючим показником, що має загальний або усереднений характер і потребує для свого виявлення масових спостережень, підпадаючи під дію закону великих чисел.

Логістичний аналіз - різновид аналізу, орієнтований на вивчення товарних потоків та їх раціональну організацію.

Макет таблиці — структурована система рядків і стовпців (граф), призначена для інформаційного наповнення.

Маркетинговий аналіз - вид аналізу, спрямований на вивчення ринкових позицій та зовнішнього економічного (товарного) середовища.

Масштаб (від нім. maestae: тав — міра, розмір і stae — палиця) — умовна міра числової величини у графічну, яка застосовується для пропор-

ційного та адекватного відображення кількісних величин у зменшеному (або збільшеному) вигляді.

Математичні моделі — моделі, в основі яких лежить формалізований, математичний опис об'єкта, що враховує різну кількість факторів та зв'язків між ними.

Медіана (від лат. *mediana* - середина) - значення досліджуваної ознаки певної сукупності, яке знаходиться всередині варіаційного ряду — зростаючого або такого, що зменшується.

Мета дослідження — це кінцевий результат, на досягнення якого воно спрямоване.

Метод (від гр. *methodos* - шлях дослідження, теорія, вчення) - спосіб досягнення конкретного завдання; спосіб, шлях пізнання і практичного перетворення реальної дійсності, система прийомів і принципів, що регулює практичну і пізнавальну діяльність людини.

Метод експертних оцінок — спеціальним чином організований збір суджень, оцінок та пропозицій спеціалістів з певної галузі знань, їх аналіз, зведення та формування виваженого результату.

Методика — сукупність методів, пов'язаних спільністю вирішення окремих проблем.

Методи науки — способи дослідження явищ, які визначають як підходи до вивчення, планомірний шлях пізнання та встановлення істини, так і сферу їх застосування.

Методологія - наука про структуру, логічну організацію, методи та засоби діяльності; спосіб усвідомлення будови науки і методів її роботи; сукупність принципів, методів, прийомів та процедур дослідження, що застосовуються в тій чи іншій спеціальній галузі знань.

Метод порівняння паралельних рядів — один із методів дослідження кореляційної залежності, який дає змогу наочно оцінити зв'язки між показниками, що кількісно змінюються. Включає: попередній теоретичний аналіз з метою встановлення можливостей існування та суті зв'язків, їх характеру, факторів, що характеризують результуючу ознаку; їх систематизацію (розташування у порядку зростання або зменшення); виявлення наявності зв'язку, його спрямованості, характеру, повноти.

Мода — значення ознаки варіаційного ряду, що найбільш часто трапляється; варіант ряду, який має найбільшу вагу або частоту.

Модель (від лат. *modulus*, фр. *modele* — міра, зразок) — еталон, стандарт, умовний образ будь-якого об'єкта, що застосовується як його заміник для дослідження властивостей, зв'язків предметів і явищ реальної дійсності.

Моделювання (або процес постановки модельного експерименту) — дослідження за допомогою умовних зображень об'єктів або їх аналогів (умоглядних чи фізичних), що мають аналогічні істотно важливі характеристики.

Монографічний опис — спостереження, яке застосовується для детального вивчення одиничних, але типових об'єктів (господарств, організаційних схем і тощо).

Наука — динамічна система знань, яка розкриває нові явища у суспільстві та природі з метою їх застосування у практичній діяльності людей.

Наукова діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у сфері фундаментальних та прикладних досліджень.

Наукова ідея - нове, нетрадиційне пояснення явищ.

Наукова проблема — форма наукового знання, зміст якої становить сферу непізнаного людиною, того, що потребує вивчення.

Наукове пізнання - процес відображення та відтворення дійсності у мисленні.

Науковий працівник — вчений, який за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору / контракту професійно займається науковою, науково-технічною або науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію, підтверджену результатами атестації,

Науковий результат — нове знання, одержане у процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття тощо.

Наукові факти — відображені свідомістю події, явища, що відбувалися або відбуваються у дійсності, які є перевіреними, обдуманими і зафіксованими мовою науки у формі емпіричних суджень.

Науково-дослідна або науково-технічна установа - юридична особа незалежно від форми власності, створена в установленому законодавством порядку, для якої наукова або науково-технічна діяльність є основною і становить понад 70 % загального річного обсягу виконаних робіт.

Науково-дослідна робота — дослідження з метою одержання наукового результату, головний шлях набуття, примноження та оновлення знань, який передбачає уміння ставити наукові завдання, планувати їх виконання, організовувати збір і обробку інформації, а також створювати умови для генерування нових ідей та їх практичної реалізації.

Науково-прикладний результат - нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зразок, закінчене випробування, розробка, яка впроваджена або може бути впроваджена у суспільну практику. Може мати форму звіту, ескізного проекту, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, натурального зразка тощо.

Науково-технічна діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій, основними формами якої є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові, проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання.

Науково-технічний потенціал — сукупність кадрових, матеріально-технічних, фінансових, інформаційних ресурсів науки, об'єднаних певними організаційними принципами і структурою управління.

Несуцільне спостереження — вивчення частини одиниць сукупності, яка характеризується масовістю та несе на собі всі характерні риси повної сукупності.

Об'єкт економічного аналізу - економічні результати господарювання.

Об'єкт наукових досліджень — процес або явище, що породжує проблемну ситуацію чи вимагає отримання більш детального знання.

Об'єкт спостереження - сукупність одиниць предмета або явища, що вивчається, стосовно якого необхідно зібрати первинну інформацію.

Одиниця спостереження — первинний елемент, стосовно якого передбачається отримати певні відомості.

Одиниця сукупності — первинний елемент об'єкта спостереження, що несе в собі ознаки, які підлягають реєстрації.

Орієнтири масштабу — позначки на полі графіка, які дають можливість кількісно співвіднести графічні образи, визначити масштаб.

Перепис - спеціально організоване спостереження, завданням якого є повний облік чисельності та складу будь-якого явища шляхом запису необхідного набору даних за кожною одиницею, що становить досліджуване явище.

План-проспект — реферативне викладення отриманих результатів у послідовності їх розміщення в рукописі.

Поле графіка — простір, де розміщені графічні образи, що характеризується розмірами (вибираються дослідником довільно, залежно від інформаційної насиченості та вирішуваних завдань) і пропорціями (зазвичай - прямокутник зі співвідношенням сторін 1:1, або 1:1,5).

Поняття — думка, що в узагальненій формі відображає предмети і явища дійсності та зв'язки між ними за допомогою фіксації загальних і специфічних ознак, явищ та співвідношень між ними.

Порівняння — один із найбільш поширених методів пізнання, який полягає у зіставленні однорідних об'єктів з метою встановлення подібності та відмінності предметів і явищ дійсності.

Практичне значення - важливий елемент обґрунтування, який підтверджує значущість теоретичних та методичних розробок автора для використання у процесі життєдіяльності людини у певній визначеній чи різноманітних галузях.

Предмет економічного аналізу — причинно-на-слідкові зв'язки економічних процесів і явищ.

Предмет науки - пов'язані між собою форми руху матерії або особливості відображення їх у свідомості.

Предмет у наукових дослідженнях — явище або процес, що знаходиться в межах об'єкта та розглядається як елемент, частина об'єкта дослідження.

Прикладні наукові дослідження - наукова чи науково-технічна діяльність, спрямована на одержання і використання знань для практичних цілей.

Принцип (від лат. *prīncipiūm* — початок) — початок, база, що лежить в основі певної сукупності фактів, теорій, наук. Зазвичай розрізняють принцип буття — те, що лежить в основі дійсності, і принцип пізнання — те, що покладено в основу розуміння, вивчення цієї дійсності.

Прогноз - науково обґрунтоване судження про можливі стани об'єкта в майбутньому, альтернативні шляхи та терміни їх настання.

Прогнозування — дослідження, що базується на всебічному аналізі ретроспективного розвитку, глибокому знанні об'єктивних законів та має на меті наукове обґрунтування можливого стану об'єктів у майбутньому і визначення альтернативних шляхів строків та умов досягнення такого стану.

Програмно-цільовий метод -- один зі способів розробки програм, які мають вирішувати певні завдання або сприяти досягненню попередньо визначених параметрів розвитку економічних та інших систем.

Просторові орієнтири — система координат або інша система символів, що вказує на місця розміщення та співвідношення графічних образів на полі графіка.

Розмах варіації, або амплітуда відхилень крайніх показників, — різниця між найбільшим та найменшим показниками варіюючої ознаки.

Ряд динаміки — систематизована певним чином (переважно у хронологічній послідовності) сукупність показників, які характеризують певне явище або предмет; сукупність показників часу (t) та рівнів ряду (y), які також можуть доповнюватись у разі потреби аналітичними показниками.

Сезонні коливання — стійкі аміни розвитку, викликані настанням певного періоду часу, які приводять до збурення кривої — стійких коливань, що повторюються.

Середня величина — найбільш широко вживаний наочний показник, який зазвичай використовують для характеристики певної сукупності предметів або явищ. Становить собою типовий розмір кількісно варіюючих ознак якісно однорідних явищ, процесів, рівнодіючу впливу всіх факторів на величину ознаки.

Середня гармонійна - величина, зворотна середній арифметичній, складена зі зворотних значень досліджуваної ознаки,

Синтез - метод наукового дослідження шляхом поєднання у єдине ціле отриманих при попередньому аналізі елементів / складових частин.

Система — сукупність, комбінація або набір взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле.

Системний метод — сукупність загальнонаукових методологічних принципів і способів дослідження, в основі яких лежить орієнтація на розкриття цілісності об'єкта як системи.

Соціально-економічний аналіз - дослідження суті та взаємозв'язку явищ і процесів у соціально-економічній сфері.

Спостереження - активний пізнавальний процес, що спирається насамперед на роботу органів чуттів людини та його предметну матеріальну діяльність.

Статичні моделі — різновид моделей, призначений для опису певних (бажано постійних, незмінних) співвідношень між параметрами системи, яка підлягає вивченню.

Стохастичний аналіз — метод дослідження зв'язків між факторами та результативним показником, що носять неповний, вірогідний (кореляційний) характер.

Стратегічний аналіз - метод визначення ключових характеристик очікуваної (майбутньої) економічної системи.

Структура (від лат. *structura* — будова, розташування, порядок) — сукупність стійких зв'язків об'єкта та його елементів, що забезпечують цілісність системи - збереження основних якостей при різних внутрішніх та зовнішніх змінах.

Суцільне спостереження - процес фіксації та збору інформації, орієнтований на повне врахування усіх одиниць сукупності, що складають досліджуване явище.

Таблиця (польськ. *tablica*, від лат. *tabula* — дошка) — форма раціонального викладення інформації.

Табличний метод - систематизація та наочне подання у вигляді таблиць текстової та цифрової інформації, отриманої внаслідок збору даних, групування, проведення аналізу, синтезу нових показників, прогнозування розвитку подій та моделювання ситуації.

Темпи зростання - співвідношення всередині одного ряду показників (елементів), що належать до різних періодів або моментів.

Теорема - положення або твердження, істинність якого встановлюють шляхом доказу, заснованого на аксіомах або доведених раніше положеннях.

Теорія — комплекс абстрактних пізнавальних образів, поглядів, уявлень, ідей, понять, концепцій тощо, спрямованих на тлумачення і пояснення певних явищ.

Узагальнення - логічний процес переходу на більш високий ступінь абстракції шляхом виявлення спільних ознак предметів або явищ.

Умовивід — розумова операція, за допомогою якої з певної кількості заданих суджень виводиться інше судження, певним чином пов'язане з вихідними.

Умовивід за аналогією - процес нового одиничного явища іншому, відомому і подібному до нього одиничному явищу та поширення на нього раніше отриманої інформації; метод, що використовується для одиничних і неповторних за своїми індивідуальними характеристиками подій, предметів, явищ.

Управлінський аналіз — дослідження теоретичних основ та практичних результатів функціонування економічних систем з метою побудови ефективної системи управління, прийняття оптимальних управлінських рішень та досягнення очікуваних результатів в економіці на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Уявлення — розумове перетворення вражень та формування на їх основі мислительних образів, реалізація яких приводить до утворення нових матеріальних і духовних цінностей.

Факторний аналіз — метод дослідження, який дає змогу вивчити та виміряти взаємозв'язок факторів та їх вплив на результативний показник.

Фінансовий аналіз - процес вивчення суті фінансових механізмів та процесів, які відбуваються в економіці.

Фундаментальні наукові дослідження — наукова теоретична або експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку суспільства, людини та їх взаємозв'язок.

Функціональний зв'язок — це такий тил взаємозалежності результуючого показника й ознаки, що відображає однозначний вплив усіх факторів на результат та з однаковою силою проявляється стосовно всіх одиниць досліджуваної сукупності.

Функціонально-вартісний аналіз - метод системного аналізу об'єкта, орієнтований на оптимізацію співвідношення споживчих властивостей товару та витрат на його розробку, виробництво і використання.

Цільова комплексна програма — директивний адресний документ - узгоджений за ресурсами, виконавцями і термінами комплекс заходів, спрямованих на вирішення найбільш ефективними шляхами певних завдань або подолання проблем.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

№ з/п	Підручники, навчальні посібники	Кількість примірників в у бібліотеці або на кафедрі для базової літератури
Базова		
1.	Смазнова І., Шамша І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. реком. – Одеса : Фенікс, 2023. – 46 с	електронний варіант
2.	Бориченко К. В., Гудзь А. О., Панфілов О. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб / К. В. Бориченко, А. О. Гудзь, О. Є. Панфілов. – Одеса : Фенікс, 2022. – 48 с.	електронний варіант
3.	Основи наукових досліджень : навчальний посібник / О.М. Сінчук, Т.М. Берідзе та ін.. Кременчук : П. П. Щербатих, 2022, 196 с.	електронний варіант
4.	Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України : колективна монографія / за заг. ред. О.О. Борзенко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2022. – 264 с.	електронний варіант
5.	Світова економіка міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. Фісуненко П. А. – Дніпро: Арт-Прес, 2023, – 400 с.	електронний варіант
Додаткова		

6.	Алексеевська Г. С. Вплив епідемій на економічний розвиток країн. Соціально-економічний та політичний розвиток в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції ОНУ ім. Мечникова. Одеса. 2021. С.55-56
7.	Основи наукових досліджень. Курс лекцій : навч. посіб. / О. Б. Шарпан (уклад.); КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. - 89 с
8.	Ярош К.С., Пляскіна А.І. Складові інноваційної моделі управління міжнародного перевезення (з урахуванням цифрової документації) // Тенденції і прогнози розвитку світової економіки в умовах загострення глобальних ризиків: Матеріали сімнадцятої всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених, аспірантів і студентів. – Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2022. С. 22-24
9.	Пляскіна А.І. Дослідження місця інноваційної активності транспортних компаній в умовах глобалізаційних викликів. <i>Сучасні домінанти трансформації економіки з урахуванням повоєнних викликів</i> . Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 14-15 вересня 2023 р. с. 104-105. URL: http://impeer.org.ua/2023
10	Ольшанський І.О., Пляскіна А.І. Дослідження специфіки інвестиційно-інноваційних відносин у умовах глобалізаційних викликів. <i>Тенденції і прогнози розвитку світової економіки в умовах загострення глобальних ризиків</i> : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. мол. вч., аспір. і студ. (м. Хмельницький, 30 лист. 2023р.). Хмельницький, ХНТУ, 2023. С. 63-65.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека імені В.Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. Статистична інформація. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/ukr/>
3. Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua
4. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Режим доступу: <http://lib.onu.edu.ua>
5. European Central Bank (2023) URL: https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/html/index.en.html.
6. The World Bank. The World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator>
7. Trading Economics (2023) URL: <https://tradingeconomics.com/>
8. Investing.com. Stock Market Quotes & Financial News (2023) URL: <https://www.investing.com/>
9. International Monetary Fund (2023) Databases, URL: <https://www.imf.org/en/Data>.